

Nr 378

Av herr **Wiklund** i Stockholm, om effektivisering av polisnämndernas verksamhet i syfte att förbättra förhållandet mellan polisen och allmänheten.

Vid många olika tillfällen har frågan om förbättring av förhållandet mellan polisen och allmänheten varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Denna fråga har även ingående behandlats av en särskild statlig utredning, som på sin tid avgav ett tryckt betänkande i serien SOU. Detta tillkom under den tid polisverksamheten var en primärkommunal angelägenhet. När planerna på denna verksamhets förstatligande utarbetades, utgick man till en början från att det dåvarande kommunala organet *polisnämnden* skulle avskaffas. På grund av invändningar från kommunalt håll och demokratiskt medvetna krafter stiftades dock 1964 en lag om polisnämnder, vilken alltsedan polisens förstatligande 1965 är i tillämpning. Enligt denna lag skall ett antal företrädare för de primärkommuner, som ingår i ett polisdistrikt, väljas som ledamöter i en distriktets polisnämnd för *samråd* med polischefen i frågor av mera allmän betydelse för distriktets polisväsende. Nämndens främsta uppgift är enligt nämnda lag att främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten (2 § lagen om polisnämnder).

Även om i rikspolisstyrelsen ingår medlemmar företrädande de politiska partierna och även om sålunda polisnämnder tillsatts som kontaktorgan mellan den förstatligade polisen och allmänheten, synes förhållandet mellan polisen och allmänheten åtminstone i tätorterna inte ha förbättrats. Vissa tecken kan t. o. m. tyda på en försämring. Antalet polismän, som skadats genom misshandel från personer vilka gripits eller skall gripas eller omhändertagas, har ökat. I en del fall har polismän t. o. m. dödats i samband med tjänsteåtgärder för att stävja brottslighet. De demokratiska inslagen i polisverksamheten på riksplanet och ute i polisdistrikten har tydligen tyvärr inte i tillräcklig mån förbättrat kontakten och förståelsen mellan polisen och allmänheten. Inte heller en del andra i och för sig värdefulla åtgärder med samma syfte har kunnat annat än sporadiskt motverka den utveckling till det sämre som försiggått under senare år. En av orsakerna till denna utveckling är den oro och lust att offentligt protestera, som spritt sig i en del kretsar i samband med vissa händelser på det internationella planet. Försämringen av relationen mellan polisen och allmänheten i varje fall i större befolkningscentra hänför sig dock inte enbart till nu åsyftade händelser. Brottslighetens ökning har gjort

att polisen, som inte fått en tillräcklig personalökning för att kunna bemästra de växande svårigheterna, ofta synes befinna sig i underläge i kampen mot brottsligheten och inte förmått häva den rättsosäkerhet bland allmänheten som följer i den ökade brottslighetens spår.

Vid förra årets riksdag behandlades motioner angående allmänhetens inställning till ordningsmakten m. m. samt om åtgärder för att förbättra relationerna mellan polisen och allmänheten (allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 38). I nämnda utskottsutlåtande redovisas utförligt motionerna, av vilka en (II: 652) gick ut på inrättande av permanenta samsamarbetsorgan vid sidan om polisenämnderna med syfte att stärka och utveckla relationerna mellan polisen och allmänheten. I utlåtandet lämnas också värdefulla upplysningar om de många olika åtgärder som vidtagits efter polisens förstatligande till förbättrande av dessa relationer. Speciellt med hänvisning till polisenämndernas förefintlighet och en inventering av erfarenheterna av dessa nämnders verksamhet avstyrktes motionärernas yrkanden. Efter debatter avtog riksdagen också dessa yrkanden.

Sedan ovan återopade utskottsutlåtande avgavs och behandlats av riksdagen synes en ytterligare försämring ha inträtt i förhållandet mellan polisen och allmänheten. Bilden är nu som tidigare av allt att döma dock inte enhetlig. Nämnda förhållande synes vara gott eller i varje fall tillfredsställande i de mindre folkrika polisdistrikten, medan det i vissa avseenden inte oväsentligt torde ha försämrats i tätortsdistrikten. Motåtgärder synes därför nu vara mycket angelägna. Det förefaller därvid vara en riktig tanke att bygga övervägandena och åtgärderna på det redan befintliga organet polisenämnden, som ju avsetts att fungera som ett demokratiskt samråds- och kontaktorgan inom polisväsendet på distriktsplanet. En svaghet med detta organ synes vara att det i sig rymmer företrädare för ett flertal primärkommuner, för vilka det torde vara svårt att uppleva tillhörigheten till ett och samma polisdistrikt som ett sammanhållande band till stöd åt polisen från allmänhetens sida inom distriktet. En bättre lokal förankring borde genom tillsättande av t. ex. mindre men verkligt representativa kommunorgan, underställda polisenämnden, kunna skapas. Behovet härav torde komma att öka, om antalet polisdistrikt ytterligare kommer att minska enligt direktiven för 1967 års polisutredning. En annan brist är att polisenämnderna saknar egna medel för att bedriva informations- och kontaktverksamhet, t. ex. i form av konferenser eller kurser för olika kategorier bland allmänheten, såsom personer i ledande och opinionsbildande ställning inom olika organisationer. I vilken mån sådan verksamhet skulle kunna vara lämplig och gagnelig undandrar sig motionärens bedömning, men gynnsamma erfarenheter från andra områden av samhällsverksamheten talar för att åtminstone försök med informationsverksamhet av antydd art borde företagas. Det

torde vara möjligt att positivt påverka relationen mellan polisen och allmänheten även genom andra åtgärder till stärkande av polismyndernas ställning som kontaktorgan för polisen gentemot allmänheten.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning — genom rikspolisstyrelsen eller på annat lämpligt sätt — angående effektivisering av polismyndernas verksamhet i syfte att förbättra förhållandet mellan polisen och allmänheten samt

att förslag i ämnet på grundval av den föreslagna utredningen och erfarenheterna av polismyndernas verksamhet förelägges nästa års riksdag.

Stockholm den 24 januari 1968

Daniel Wiklund (fp)
i Stockholm
